

20230621261

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 7 став (1) од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/10, 53/11, 126/12, 15/13, 69/13, 106/13, 177/14, 25/15, 73/15, 83/15, 154/15, 11/16, 53/16, 120/16, 163/16, 74/17, 83/18, 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 152/19, 244/19, 275/19, 110/21 и 123/22), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 14 март 2023 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ ЗА ПЕРИОД 2023-2027 ГОДИНА

I

Во Националната програма за развој на земјоделството и рурален развој за период 2023 – 2027 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 7/23), насловот на делот II и делот III се менуваат и гласат:

„II. ЦЕЛИ И ИНСТРУМЕНТИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКАТА ПОЛИТИКА

Националната стратегија за земјоделството и руралниот развој за периодот 2021-2027 година поставува три основни стратешки цели:

1. Подобрување на конкурентноста на земјоделскиот сектор, економската одржливост и приходот на земјоделските стопанства;
2. Примена на еколошки практики во производството кои водат кон намалување на влијанието на климатските промени и прилагодување кон истите и
3. Обезбедување на одржлив развој на руралните средини.

Остварувањето на овие основни цели ќе се постигне преку таргетираните интервенции на земјоделската политика во девет специфични области, преставени како специфични цели.

За првата стратешка цел, подобрување на конкурентноста на земјоделскиот сектор, економската одржливост и приходот на земјоделските стопанства проектирани се следните специфични цели:

- а) Поддршка на одржливиот приход на земјоделските стопанства заради нивен придонес кон подобрување на сигурноста во обезбедувањето на доволно храна,
- б) Зајакнување на пазарната ориентацијата и зголемување на конкурентноста, со особен фокус на истражувањето, технологијата и дигитализацијата,
- в) Подобрување на положбата на земјоделците во синцирот на додадена вредност на земјоделски производи.

а) Поддршка на одржливиот приход на земјоделските стопанства заради нивен придонес кон подобрување на сигурноста во обезбедувањето на доволно храна

Во услови на континуирана променливост на цените на пазарите со земјоделски производи, земјоделската дејност остварува значително пониски приходи од просечните во државата. Поради ова ќе продолжи поддршката на надополнување на приходот на земјоделците остварени од пазарите преку директните плаќања. Плаќањата кои генерално ќе бидат на ниво, како и во изминатиот период, треба поблиску да попримат карактеристики од европски тип на неповрзаност со производството. Истовремено, дел од производно-

врзаните плаќања ќе бидат прецизно таргетирани во третирање на идентификуваните проблеми и состојби во подсекторите и насочени кон постигнување на дефинираните подсекторски цели. Со цел обезбедување на стабилност на приходите ќе се применат инструменти за стабилизација на приходите и управување со ризици, како што се осигурувањето, формирањето на приватни заеднички фондови, приватно складиштење и ограничени интервенции на пазарите, како и интервентно зголемување на износот на поддршката, особено во првиот период додека не се воведат останатите инструменти од европски тип.

б) Зајакнување на пазарната ориентацијата и зголемување на конкурентноста, со особен фокус на истражувањето, технологијата и дигитализацијата

Во изминатиот период продуктивноста на факторите на производство има позитивен тренд и кај добар дел од секторите го одржува производството во услови на структурни прилагодувања и намалени вкупни капацитети. Сепак споредено со европското ниво, па дури и во регионален контекст има потреба за понатамошно подобрување. При ограничени ресурси, зголемувањето на продуктивноста е единствениот начин за зголемување на нивото на приходите на стопанствата и во таа насока интервенциите на политиките ќе кофинансираат инвестиции во капиталот за оптимализација на трошоците во производството и рационализација на трудот. Поддршка ќе се обезбеди и за подобрување на генетскиот потенцијал во сточарството, промена на сортната структура во лозарството и овоштарството, како и поддршка на производството и примена на сертифицираниот семенски и саден материјал. Посебен акцент ќе се обрне на воведување на политики кои беа занемарени во изминатиот период насочени кон оспособување на човечкиот капацитет за примена на нови технологии. Ново воспоставениот систем за знаење и иновации треба да ги поврзе сите чинители во креирањето на иновации, пренос на знаење и дигитализацијата и овозможи размена на дигитални технологии, паметно земјоделство и производни методи базирани на знаење и добро управување. Негативната перцепција на модерните технологии кај земјоделците, ќе се надминува со ефикасни советодавни служби, демонстративни стопанства и обуки за олеснување на прифаќањето на новите технологии. Намалувањето на трошоците на производство и создавање услови за примена на модерна технологија ќе се постигнува и со подобрување на земјишната структура со консолидација на парцелите, а со зголемената достапност на земјиште за обработка преку закуп и продажба ќе се овозможи пораст на површината по стопанство.

в) Подобрување на положбата на земјоделците во синцирот на додадена вредност на земјоделски производи

Реструктурирањето и окрупнувањето на стопанствата е долг процес, па подобрување на положбата на земјоделците во синцирот на додадена вредност на краток рок е можно само преку нивно здружување во задруги. Ова како и досега ќе биде поддржано од страна на политиките на рурален развој со поддршка на формирање и функционирање на земјоделските задруги. Дополнително ќе биде воведена нова интервенција на политиката за препознавање на организациите на производители и меѓугранските организации и спроведување на активностите од нивните оперативни програми. Поради недоволниот напредок на здружување во секторот, а во насока на негово стимулирање, транзиционо ќе се поддржуваат форми кои не се економско здружување, но имаат пазарна ориентација. Дополнително ќе се стимулира здружувањето на жените од руралните средини во задруги. Во насока на воспоставување на фер односи на пазарот, доследно ќе се спроведуваат

одредбите од Законот за земјоделство и рурален развој кои се однесуваат на задолжителни договори при откупот на земјоделски производи, регистрација на откупувачите, уредување на откупните места, а известувањето ќе се одвива по електронски пат. Подобрување на пазарната транспарентност ќе се стимулира со формирање на пазарни информациски системи за најважните производи поврзани со ЗПИС. Положбата на земјоделците на пазарот ќе се поддржува и со развивање на нови модели на производство на производи со дадена вредност барани на пазарите (органиско производство, заштитени географски индикации) и со намалување, т.е избегнување на посредниците (директна продажба, електронска продажба и сл)

Втората стратешка цел, примена на еколошки практики во производството кои водат кон намалување на влијанието на климатските промени и прилагодување кон истите, ќе се остварува со следните специфични цели:

а) Придонес кон ублажување на климатските промени и прилагодување кон истите, како и поголема примена на одржливата енергија,

б) Поттикнување на одржлив развој и ефикасно управување со природните ресурси како што се вода, почва и воздух,

в) Придонес кон заштита на биодиверзитетот, подобрување на услугите на екосистемот и зачувување на природните живеалишта и пределите.

а) Придонес кон ублажување на климатските промени и прилагодување кон истите, како и поголема примена на одржливата енергија

Климатските промени имаат сериозно влијание на македонското земјоделство преку намалени приноси, потреба за дополнително наводнување или одводнување и зголемена појава на нетипични болести кај растенијата и животните. Со цел ублажување на климатските промени и прилагодување кон истите ќе бидат стимулирани практики кои не влијаат на климата преку нивно воведување во барањата за вкрстена сообразност и со зголемен интензитет на кофинансирање на потребните инвестиции. Во новата ИПАРД програма за периодот 2021-2027 година ќе се обезбеди дополнително повисок процент на јавно кофинансирање на инвестициите насочени кон ублажување на климатските промени и прилагодување кон истите. Проектите за поддршка на намалувањето на GHG CO₂ еквивалентите ќе претставуваат најмалку 5% од вкупниот број на проекти финансирани преку Мерка 1 на ИПАРД програмата. Негативното влијание од промените ќе се ублажува преку поддршка за набавка на - заштитна опрема, ефикасни системи за користење на водата, како и ќе се поттикнува промена на сортите соодветни на идниот климатски режим, особено за најчувствителните подсектори. Посебно внимание ќе се обрати на стимулирање на инвестициите за производство на енергија од одржливи извори на самото стопанство и подобрување на енергетската ефикасност. Земјоделците ќе бидат поддржани со соодветни советодавни пакети за правилни практики и обуки за намалување на влијанието од промените. Еден од главните одговори ќе биде реализација на големи капитални инвестиции за рехабилитација на постојните и изградба нови хидросистеми за наводнување и одводнување кои треба ја подобрат регионалната достапност на водата во текот на периодите за наводнување, како и заштитата од поплави.

б) Поттикнување на одржлив развој и ефикасно управување со природните ресурси како што се вода, почва и воздух

Почвата е најзначајниот природен ресурс и основа за земјоделското производство и од здравата и плодна почва зависи обезбедувањето на доволно храна за населението. Интервенциите на политиката во насока на заштита на почвата од деградација ќе бидат

стриктно почитување на барањата од областа на вкрстената сообразност за покривка на почвата, заштита од ерозија, поддршка на инвестиции за прецизно земјоделство со употреба на сензори за оптимална примена на агро-технички мерки и обезбедување на финансиска поддршка за агроеколошки мерки. Прецизното земјоделство кое ја дозира употребата на вода и ѓубрива согласно потребите ќе биде промовирано и преку операционите програми на организациите на производители и поддржано од Системот за знаење и иновации во земјоделството преку наменски совети и обуки. Со кофинансирање на плановите на сточарските стопанства за исполнување на условите за заштита на средината и обезбедување на земјиште за дислокација на фармите ќе се намалат ризиците по загадување на ресурсите.

в) Придонес кон заштита на биодиверзитетот, подобрување на услугите на екосистемот и зачувување на природните живеалишта и пределите

Земјоделската активност зависи многу од различните видови на биодиверзитет, но исто така и игра важна улога во зачувувањето на животните средини и видовите кои се наоѓаат на земјоделското земјиште. Интервенциите на политиката кои ќе се преземат кон остварување на поставената цел се директни и индиректни. Во првите спаѓа финансиската поддршка на зачувување и заштита на автохтоните одгледувачки раси на животни и сорти на растенија и примена на агроеколошки практики релевантни за биодиверзитетот, како и наметнување на обврски на производителите за заштита на биодиверзитетот кои се дел од вкрстената сообразност. Од друга страна, индиректни поволни ефекти ќе се постигнат преку поддршката на сточарските активности кои со ниско-интензивното одгледување на животни преку испаша придонесуваат за заштита на биодиверзитетот. Примената на подобрени агротехнички практики (на пр. одгледување различни култури, природна контрола на штетници, мерки за зачувување на почвата) и технологии, како што се прецизно и дигитално земјоделство со кои се постигнуваат солидни приноси со помала употреба на вода, ѓубрива и пестициди, ќе биде поддржана преку Системот за знаење и иновации (обуки, совети и истражувачки проекти). Од причина што одржувањето на повеќе различни карактеристики на пејзажот на земјоделско земјиште придонесува за заштита на биодиверзитетот, до крајот на стратешкиот период ќе биде анализирана состојбата и внесени првите карактеристики на пејзажот во националните земјоделски политики.

Третата основна стратешка цел, обезбедување на одржлив развој на руралните средини ќе се остварува со следните проектирани специфични цели:

- а) Привлекување на млади земјоделци и олеснување на развојот на бизнисите во руралните средини,
- б) Промовирање на вработување, раст, социјална вклученост и локален развој во руралните средини, вклучително и био-економија и одржливо шумарство,
- в) Подобрување на одговорот на земјоделството кон барањата на општеството за здравствените аспекти на храната, вклучувајќи ги безбедноста, нутритивниот состав и одржливоста на храната, храна која завршува како отпад, како и благосостојбата на животните.

а) Привлекување на млади земјоделци и олеснување на развојот на бизнисите во руралните средини

Привлекувањето на младите земјоделци во започнување на земјоделска дејност ќе се стимулира преку пакет од поволности понудени преку повеќе политики и тоа: дополнителни директни плаќања, грант за инвестициите за започнување на земјоделски

бизнис со зголем износ од претходно, олеснет пристап до земјоделско земјиште и задолжителни обука и советодавна поддршка во областа на нивното делување. Заради поддршка на бизнисите на младите земјоделци ќе се воведат поволна кредитна линија за сите намени потребни за започнување или проширување на бизнисите (купување земја, инвестиции во средства и механизација итн). Децата на регистрираните земјоделци ќе бидат стипендирани за едукација во земјоделските струки со цел продолжување со дејноста на стопанството, но и примена на нови технологии знаење стекнато во школувањето. Исто така, ќе биде спроведена мерката за рано пензионирање со која ќе се овозможи исплата на средства на возрасните земјоделци кои пренесуваат стопанство со дефинирана минимална големина на млад земјоделец, како и ќе се направи анализа за воведување на обврска за задолжително наследување на земјоделскиот имот од страна на еден од наследниците во насока на зачувување на функционалноста на стопанствата без нивно раситнување.

б) Промовирање на вработување, раст, социјална вклученост и локален развој во руралните средини, вклучително и био-економија и одржливо шумарство

Руралните средини се одликуваат со поголема сиромаштија и стапка на невработеност од урбаните подрачја, особено кај младото население. Преку мерките на руралниот развој кои се насочени кон создавање на бизниси или диверзификација на економските активности во руралните средини кои немора неопходно да се поврзани со земјоделството (рурален туризам, обработка на дрво, услуги, занаетчиство и преработки) ќе се продолжи да се создаваат работни места, особено во областите каде земјоделството е претежно дополнителна дејност или се одвива процес на реструктурирање. Започнување на бизнис на микро и мало претпријатие во руралните средини ќе биде поддржано со финансиска поддршка од 10.000 евра.

Проектите за поддршка на диверсификација на приходите во руралните средини ќе претставуваат најмалку 35% од вкупниот број на проекти финансирани преку Мерка 7 на ИПАРД програмата (во однос на 23% на почетокот од периодот). Дополнителен поттик ќе биде обезбеден за вклучување на жените од руралните средини во овие процеси. Директната поддршка на вработувањето ќе биде овозможена за идентификувани категории на вработени каде недостатокот на работна сила влијае на одржливоста на дејноста и тоа, компензација на дел на платите на одгледувачите на овци и говеда и на менаџерите на земјоделските задруги и субвенционирање на плата по 3.000 денари на нововработен работник помлад од 25 години во земјоделско стопанство (што контрибуира и кон остварување и на стратешката цел од точка 7 од овој дел). Елиминирањето на родовата нееднаквост и зајакнување на жените може да ја зголеми земјоделската продуктивност и да придонесе за развој на целата заедница. Во насока на обезбедување на родова еднаквост ќе биде поддржана економската активност на жените земјоделки со дополнителни директни плаќања, со грант за преработувачки активности на земјоделско стопанство и поволности при рангирањето на проектите од новата ИПАРД програма. Во рамките на земјишната политика ќе се унапреди статусот на жената при упис на промени на заеднички имот, како што е на пример во постапките на консолидација. Поддршка ќе биде овозможена на локалните иницијативи за развој кои произлегуваат од активностите на локалните акциски групи преку мерката ЛИДЕР.

в) Подобрување на одговорот на земјоделството кон барањата на општеството за здравствените аспекти на храната, вклучувајќи ги безбедноста, нутритивниот состав и одржливоста на храната, храна која завршува како отпад, како и благосостојбата на животните

Воспоставениот систем на безбедност на храната ќе се подигне на повисоко ниво кон постигнување на одржлив систем на храна, кој заедно со економските, треба да донесе и еколошки, здравствени и социјални придобивки и да се обезбеди одржлива егзистенција за примарните производители. Во следниот период, политиките за безбедност на храната треба да осигураат обезбедување на доволни количини квалитетна и безбедна храна за потребите на домашните потрошувачи и надворешните пазари, како и благосостојба на животните. Спроведувањето на стандардите за безбедност на храната кои се веќе реални обврски за учесниците во секторот, сеуште претставуваат товар за поголем дел од нив. Постигнувањето на овие барања не е само прашање на гарантирање на висок степен на здравствена заштита, туку и на подобрена конкурентност и пристап до надворешните пазари и во таа насока тие ќе добијат државна поддршка во нивното постигнување.

Со воспоставување на системот за нештетно остранување на остатоци од животинско потекло ќе се обезбеди висок степен на заштита на животната средина поврзана со нуспроизводите од животинско потекло. Со цел соодветно третирање на проблемот на антимикробната отпорност ќе се направи анализа на состојбите со оваа појава во државата и дефинираат соодветни мерки за справување на опасностите од истата. Ќе бидат промовирани навики за одржливо консумирање на храна потпомагајќи го префрлувањето кон здрава и одржлива исхрана, а ќе се донесе и закон за управување со вишоците на храна. Покрај промотивните кампањи, во таа насока ќе се спроведат шемите за овошје и зеленчук и за млеко во училиште. Во постигнување на целта, значаен придонес треба да дадат и политиките за заштита на растенијата посебно преку спроведување на мониторинг програми и воспоставување на интегрираното управување со штетните организми, а исто така ќе биде поттикнато зголемено производство на семенски и саден материјал од домашно потекло, како и заштита и зачувување на генетскиот диверзитет на домашните сорти.

Поважни задачи во областа на земјоделството се: насочување на земјоделските субвенции кон профитабилни и пазарно-ориентирани земјоделски стопанства; транспарентност на буџетските средства од националните програми; консолидација и окрупнивање на земјоделското земјиште; хоризонтална интеграција на субјектите во земјоделско-прехранбениот сектор и формирање кооперативи.

Со оваа национална програма се предвидени инструменти за поддршка во различни земјоделски гранки кои ќе се реализираат преку следните мерки и активности:

- авансна исплата на директната поддршка во земјоделството: 30% од висината на основните мерки 30 дена по аплицирањето и 70% според календарот на исплата;
- субвенционирање на „Зелена нафта“ до 100%;
- мерки за поттикнување на потрошувачката на свежо овошје, зеленчук, млеко и млечни производи од домашно производство
- грантови до 20.000 евра за млади земјоделци;
- поддршка за жените од руралните средини со висина на поддршка од 6.000 евра по корисник;
- формирање на интервентен фонд во програмата за директни плаќања;
- поддршка за набавка на современа механизација, опрема и амбалажа;
- обезбедување на советодавни услуги;

- поддршка за изградба на ладилници, преработувачки капацитети, откупно-дистрибутивни центри;
- поддршка за подигање на долгогодишни насади;
- поддршка при набавка на висококвалитетен педигриран генетски материјал во сточарството, поддршка во пренесување на генетскиот материјал преку Ембрио трансфер во сточарството;
- финансиска поддршка за млечни крави под контрола на производните особини;
- поддршка од 10.000 евра за микро претпријатие во руралните средини;
- субвенционирање на плата на нововработен работник во земјоделско стопанство помлад од 25 години.

Заради остварување на стратешките цели на Националната земјоделска политика ќе се продолжи, односно ќе се започне со реализација на следните активности:

- окрупнување (консолидација) на земјоделското земјиште;
- издавање на пасишта под долгогодишен закуп;
- доделување земјоделско земјиште за млади фармери носители на земјоделски стопанства;
- ограничување на големината на земјоделските површини при давање под закуп на државно земјоделско земјиште;
- доделување на државно земјоделско земјиште во државна сопственост на сточари;
- воспоставување на основен регистар на земјоделско земјиште за евиденција на податоци и
- поедноставување на процедурата за легализација на сточарските фарми.

Со оваа национална програма ќе се подобри планирањето на развојот на земјоделството и руралниот развој, ќе се остварат целите на националната земјоделска политика преку планирање, следење и процена на националната земјоделска политика, ќе се подобри соработката и партнерство со социјални и економски партнери од областа на земјоделството, ќе се воведат мерките за уредување и поддршка на земјоделски пазари, ќе се предвидат однапред висината на средствата кај директните плаќања и рурален развој, ќе се воведат државна помош во земјоделството и руралниот развој, ќе се мотивираат земјоделците да се организираат во формите на организирање и здружување во земјоделството и ќе се подобри контролата на спроведување на мерките и надзорот над спроведувањето.“

II

Насловот на делот III и делот III се менуваат и гласат:

„III. МЕРКИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Мерките од оваа национална програма се групирани согласно поделбата на политиките утврдени во Законот за земјоделство и рурален развој, односно како мерки на: директни плаќања, рурален развој и уредување и поддршка на земјоделските пазари. Во прегледот се вклучени и соодветните мерки на државна помош согласно глава VII од Законот за земјоделство и рурален развој.

Воведувањето на мерките или промените во нивното спроведување, временски е усогласено со потребата за развој на соодветен институционален капацитет и остварување на други предуслови за спроведување на одредени видови на поддршка.“

III

Во дел IV во Табелата 1 делот „Сточарско производство“ се менува и гласи:

”

СТОЧАРСКО ПРОИЗВОДСТВО				
Говедарство обележано грло постаро од 12 месеци	1.400 ден/грло основна мерка	1.400 ден/грло основна мерка	1.400 ден/грло основна мерка	1.400 ден/грло основна мерка
	2.600 ден/грло дополнителна субвенција за произведено и предадено млеко	2.600 ден/грло дополнителна субвенција за произведено и предадено млеко	2.600 ден/грло дополнителна субвенција за произведено и предадено млеко	2.600 ден/грло дополнителна субвенција за произведено и предадено млеко
основно стадо за производство на говедско месо 12-24 месеци	1.500 ден/женско грло	1.500 ден/женско грло	1.500 ден/женско грло	1.500 ден/женско грло
заклани грла во регистриран кланичен капацитет	1.500 ден/грло	1.500 ден/грло	1.500 ден/грло	1.500 ден/грло
	4.000 ден/грло од 8-24 месеци	плус 4.000 ден/грло од 8-24 месеци	плус 4.000 ден/грло од 8-24 месеци	плус 4.000 ден/грло од 8-24 месеци
Овчарство и козарство обележано грло постаро од 12 месеци	600 ден/грло основна мерка	600 ден/грло основна мерка	600 ден/грло основна мерка	600 ден/грло основна мерка
	1.400 ден/грло дополнителна мерка за произведено и предадено млеко	1.400 ден/грло дополнителна мерка за произведено и предадено млеко	1.400 ден/грло дополнителна мерка за произведено и предадено млеко	1.400 ден/грло дополнителна мерка за произведено и предадено млеко
Заклаво јагне и јаре во регистрирани кланични капацитети	400 ден/грло	400 ден/грло	400 ден/грло	400 ден/грло

	Дополнителни:	Дополнителни:	Дополнителни:	Дополнителни:
Млеко (кравјо, овчо и козјо)				
литар предадено во преработувачки капацитет	6 ден/л овчо и козјо млеко 5 ден/л кравјо млеко	6 ден/л екстра класа млеко 5 ден/л овчо и козјо млеко	6 ден/л екстра класа млеко 6 ден/л овчо и козјо млеко	6 ден/л екстра класа кравјо млеко 6 ден/л овчо и козјо млеко 4 ден/л кравјо млеко
Свињарство	1.000 ден/грло основна мерка	1.000 ден/грло основна мерка	1.000 ден/грло основна мерка	1.000 ден/грло основна мерка
женско приплодно грло				
предадени или заклани гоеници	1.000 ден/грло од 90 кг до 130 кг 2.000 ден/грло со тежина над 131 кг	1.000 ден/грло од 90 кг до 130 кг 2.000 ден/грло со тежина над 130 кг	1.000 ден/грло од 90 кг до 130 кг 2.000 ден/грло со тежина над 130 кг	1.000 ден/грло од 90 кг до 130 кг 2.000 ден/грло со тежина над 130 кг
Живинарство				
одгледани и продадени бројлери	40 ден/грло	40 ден/грло	40 ден/грло	40 ден/грло
амортизирани несилки заклани во регистриран кланичен капацитет	120 ден/грло	120 ден/грло	120 ден/грло	120 ден/грло
Пчеларство				
600 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 10 до 50 регистрирани презимени пчелни семејства,	600 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 10 до 50 регистрирани презимени пчелни семејства,	600 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 10 до 50 регистрирани презимени пчелни семејства,	600 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 10 до 50 регистрирани презимени пчелни семејства,	600 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 10 до 50 регистрирани презимени пчелни семејства,
800 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 50 до 100 регистрирани презимени пчелни семејства,	800 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 50 до 100 регистрирани презимени пчелни семејства,	800 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 50 до 100 регистрирани презимени пчелни семејства,	800 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 50 до 100 регистрирани презимени пчелни семејства,	800 денари по пчелно семејство за земјоделските стопанства кои поседуваат од 50 до 100 регистрирани презимени пчелни семејства,

	кои поседуваат над 50 регистрирани презимени пчелни семејства, евидентирани или регистрирани од Агенцијата за храна и ветеринарство како примарни производители на производи од животинско потекло или одобрени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство како оператори со храна или имаат предадено мед во објект одобрен од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство	кои поседуваат над 50 регистрирани презимени пчелни семејства, евидентирани или регистрирани од Агенцијата за храна и ветеринарство како примарни производители на производи од животинско потекло или одобрени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство како оператори со храна или имаат предадено мед во објект одобрен од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство	кои поседуваат над 50 регистрирани презимени пчелни семејства, евидентирани или регистрирани од Агенцијата за храна и ветеринарство како примарни производители на производи од животинско потекло или одобрени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство како оператори со храна или имаат предадено мед во објект одобрен од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство	кои поседуваат над 50 регистрирани презимени пчелни семејства, евидентирани или регистрирани од Агенцијата за храна и ветеринарство како примарни производители на производи од животинско потекло или одобрени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство како оператори со храна или имаат предадено мед во објект одобрен од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство	презимени пчелни семејства, евидентирани или регистрирани од Агенцијата за храна и ветеринарство како примарни производители на производи од животинско потекло или одобрени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство како оператори со храна или имаат предадено мед во објект одобрен од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство
Лабораториска анализа на физички и хемиски својства на мед	50% од трошоци за една лабораториска анализа на мед	50% од трошоци за една лабораториска анализа на мед	50% од трошоци за една лабораториска анализа на мед	50% од трошоци за една лабораториска анализа на мед	50% од трошоци за една лабораториска анализа на мед
Земјоделци од мал обем	Условите за земјоделци од мал обем ќе бидат утврдени во годишните програми	Условите за земјоделци од мал обем ќе бидат утврдени во годишните програми	Условите за земјоделци од мал обем ќе бидат утврдени во годишните програми	Условите за земјоделци од мал обем ќе бидат утврдени во годишните програми	Условите за земјоделци од мал обем ќе бидат утврдени во годишните програми

IV

Во дел VI износот „45.787.149.431“ се заменува со износот „45.854.149.431“.

Табелата 3 се менува и гласи:

„Табела 3: Индикативна финансиска рамка 2023 -2027 година -Директни плаќања во земјоделството

Политика	2023	2024	2025	2026	2027
	износ	износ	износ	износ	износ
Директни плаќања во земјоделство	6,437,634,000	6,497,450,000	6,724,422,500	6,943,743,625	7,356,280,806
Растително производство	2,000,000,000	3,150,000,000	3,307,500,000	3,472,875,000	3,646,518,750
Сточарско производство	1,000,000,000	2,708,000,000	2,745,500,000	2,765,875,000	2,969,518,750
Променливи влезни елементи	3,333,634,000	525,000,000	551,250,000	578,812,500	607,753,125
Останати директни плаќања	104,000,000	114,450,000	120,172,500	126,181,125	132,490,181
Интервенции	396,000,000	420,000,000	441,000,000	463,050,000	486,202,500

“.

По табелата 3 се додаваат две нови табели Табела 4 и Табела 5, кои гласат:

„Табела 4: Индикативна финансиска рамка 2023 -2027 година - Рурален развој

Рурален развој		2023	2024	2025	2026	2027
Поттикнување на трансфер на знаење и иновации во земјоделството и руралните средини	Обука и информирање на земјоделските производители	20,000,000	20,000,000	20,000,000	35,000,000	35,000,000

	Советодавни услуги за развој на земјоделството (финансирање на Земјоделскиот советодавен систем)	/	10,000,000	10,000,000	90,000,000	90,000,000
	Инвестиции во капиталот за оптимизација на трошоците во производството и рационализација на трудот	300,000,000	300,000,000	350,000,000	600,000,000	600,000,000
	Набавка на трактори	300,000,000	350,000,000	350,000,000	/	/
	Поддршка за промена на сортната структура во лозарството и овоштарството	/	15,000,000	15,000,000	150,000,000	150,000,000
Заякнување на пазарната ориентацијата и зголемување на конкурентноста со особен фокус на истражувањето, технологијата и дигитализацијата	Поддршка за подобрување на генетскиот потенцијал на семејните фарми	/	12,000,000	12,000,000	12,000,000	12,000,000
	Соработка за развој на нови производи, процеси и технологии во земјоделскиот и прехранбен сектор (интегрирани проекти)	/	20,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
	Поволни рурални кредити за поддршка на инвестициите за рурален развој и трговијата со земјоделски производи	10,000,000	10,000,000	10,000,000	10,000,000	10,000,000

	Инвестиции во инфраструктура за создавање на предуслови за развој на земјоделството и заштита од природните непогоди	/	15,000,000	15,000,000	15,000,000	10,000,000	10,000,000	/	90,000,000
Економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност	8,000,000	10,000,000	10,000,000	/	/	/	/	/	/
Подобрување на положбата на земјоделците во синџирот на додадена вредност на земјоделски производи	Воспоставување на организации на производители и меѓународните организации и спроведување на активностите од нивните оперативни програми		/	/	/	/	/	/	/
Приднес кон ублажување на климатските промени и прилагодување кон истите, како и поголема примена на одржливаата енергија	Инвестиции насочени кон ублажување на климатските промени	/	35,000,000	70,000,000	80,000,000	/	/	/	/

	Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност (ПОМ)	100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000
Поттикнување на одржлив развој и ефикасно управување со природните ресурси како што се вода, почва и воздух	Помош за вршење на земјоделска дејност согласно со принципите на добра земјоделска и хигиенска пракса/ Помош за постигнување на стандардите пропишаните во националното законодавство	/	10,000,000	40,000,000	50,000,000	60,000,000	60,000,000
	Помош за зачувување на руралните предели и нивните традиционални карактеристики	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
Придонес кон заштита на биодиверзитетот. Подобрување на услугите на екосистемот и зачувување на природните живеалишта и пределите	Помош за зачувување на генетската разновидност на автохтони земјоделски растенија и автохтони раси на добиток	20,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
Привлекување на млади земјоделци и олеснување на развојот на бизнисите во руралните средини	Помош на млади земјоделци за започнување со земјоделска дејност	90,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000

	Поддршка за поттикнување на земјоделско производство	60,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
	Помош за напуштање на вршење на земјоделска дејност	/	/	/	/	25,000,000	25,000,000
	Поддршка за активен женски член во земјоделското домаќинство	20,000,000	25,000,000	30,000,000	40,000,000	60,000,000	60,000,000
	Започнување на бизнис на микро и мало претпријатие во руралните средини	/	60,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000	60,000,000
Промовирање на вработување, раст, социјална вклученост, вклучително и био-економија и одржливо шумарство	Развој на јавна инфраструктура во рурални средини	50,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000
	Обнова и развој на селата	60,000,000	80,000,000	80,000,000	90,000,000	90,000,000	90,000,000
	Зачувување и унапредување на традиционалните вредности во руралните подрачја	60,000,000	90,000,000	90,000,000	90,000,000	90,000,000	90,000,000

Поттикнување на локален развој во рурални средини	Поддршка за добивање на знаења и вештини за подготвување и реализација на стратегии за локален развој на рурални средини како и за анимирање на населението за улогата и функцијата на ЛАГ	6,000,000	6,000,000	6,000,000	6,000,000	6,000,000
	Воспоставување на локални акциски групи (ЛАГ)	/	/	20,000,000	30,000,000	30,000,000
	Реализација на стратегии за локален развој на рурални средини (подготвени од ЛАГ/или од локалната самоуправа)	/	/	40,000,000	45,000,000	50,000,000
Техничка и административна поддршка на руралниот развој		180,000,000	180,000,000	180,000,000	180,000,000	180,000,000
Кредити (ЗКДФ), каматни стапки и гаранции		32,366,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
Вкупно национална поддршка за рурален развој по година		1.346.366.000	1,628,000,000	1,818,000,000	2,028,000,000	2,073,000,000

Табела 5: Индикативна финансиска рамка за вкупна поддршка во земјоделството и руралниот развој за период 2023 -2027 година

Политика	2023	2024	2025	2026	2027
	износ	износ	износ	износ	износ
Директни плаќања во земјоделството	6,437,634,000	6,497,450,000	6,724,422,500	6,943,743,625	7,356,280,806
Интервенции	396,000,000	420,000,000	441,000,000	463,050,000	486,202,500
Останати програми	159,000,000	159,000,000	159,000,000	159,000,000	159,000,000
Рурален развој вкупно	1,346,366,000	1,628,000,000	1,818,000,000	2,028,000,000	2,073,000,000
Вкупно поддршка	8,339,000,000	8,704,450,000	9,142,422,500	9,593,793,625	10,074,483,306

“

V

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“:

Бр. 41-2421/5
14 март 2023 година
Скопје

Прв заменик на претседателот
на Владата на Република
Северна Македонија,
д-р **Artan Grubi**, с.р.